

CK.0000054157

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA
TRẦN THẮNG - TS.S TRẦN THỊ THANH LIÊM
(Biên soạn)

LUYỆN

Ngữ âm Tiếng Hán

NGUYÊN
LIỆU

ĐD
BK

NHA XUẤT BẢN TỬ ĐIỂN BÁCH KHOA

LUYỆN NGỮ ÂM TIẾNG HÁN

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

109 Quán Thánh, Ba Đình, Hà Nội

ĐT: HC - TH. 04.37339361; PH. 04.38439034

Các ban biên tập: 04.37341742; 04.38438953; 04.38439033

Fax: (84-4) 38438951 - Email: nxbtđbk1998@yahoo.com

Website: www.nxbtdbk.vn

LUYỆN NGỮ ÂM TIẾNG HÁN

Chịu trách nhiệm xuất bản

TS. TRỊNH TẮT ĐẠT

Biên tập: HOÀNG THỊ PHƯƠNG THẢO

Sửa bản in: MCBOOKS

Vẽ bìa: TRỌNG KIÊN

In 1000^c, khổ 14.5x20.5cm. Tại Xí nghiệp in Công Nghệ – 260 Cầu Giấy
Đăng ký kế hoạch xuất bản số: 955– 2009/CXB/22– 108/ TĐBK
Quyết định xuất bản số: 263/QĐ - NXBTĐBK
In xong và nộp lưu chiểu quý IV năm 2009

THẠC SĨ CHU QUANG THẮNG VÀ THẠC SĨ TRẦN THỊ THANH LIÊM
(*Biên soạn*)

LUYỆN NGỮ ÂM - TIẾNG HÁN -

汉语语音训练

(Lý thuyết ngữ âm và các bài luyện ngữ âm)

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

LỜI NÓI ĐẦU

Để đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu và sử dụng tiếng Hán ngày càng rộng rãi ở Việt Nam. NHÀ XUẤT BẢN TỬ ĐIỂN BÁCH KHOA trân trọng cho ra mắt quý độc giả cuốn *Luyện ngữ âm tiếng Hán* do hai nhà giáo: Thạc sĩ Chu quang Thắng và Thạc sĩ Trần Thị Thanh Liêm biên soạn theo tài liệu của các chuyên gia ngôn ngữ Trung quốc.

Cuốn sách sử dụng song ngữ tiếng Hán và tiếng Việt, nội dung gồm hai phần lớn:

1. Khái quát ngữ âm tiếng Hán phổ thông: Giới thiệu chung về bộ máy phát âm, phân loại ngữ âm, âm tố, âm tiết và hệ thống ngữ âm tiếng Hán phổ thông.

2. Các bài học ngữ âm: Giới thiệu lý thuyết của từng vấn đề ngữ âm cụ thể, kèm theo hệ thống bài luyện tập kỹ năng nghe âm, phát âm và phân biệt âm.

Với lối trình bày có hệ thống và nội dung thực dụng, *Luyện ngữ âm tiếng Hán* có thể dùng làm tài liệu dạy học môn ngữ âm học chuyên ngành tiếng Hán hiện đại ở các trường đại học, cũng là cuốn cẩm nang hữu ích đối với những người muốn nói chuẩn, đọc chuẩn tiếng Hán, đồng thời còn là tài liệu tham khảo cần thiết đối với các nhà nghiên cứu ngôn ngữ học.

NHÀ XUẤT BẢN TỬ ĐIỂN BÁCH KHOA xin trân trọng giới thiệu cuốn *Luyện ngữ âm tiếng Hán* và hy vọng nhận được sự cổ vũ, góp ý của người sử dụng cũng như quý bạn đọc gần xa.

NHÀ XUẤT BẢN

MỤC LỤC

<i>Lời nói đầu</i>	5
Tổng luận	
Khái quát ngữ âm tiếng Hán	7
Bài 1 Phân biệt âm không bật hơi và âm bật hơi	
Phân biệt âm trong và âm đục.....	56
Bài 2 Phân biệt âm đầu lưỡi sau zh, ch, shi với âm đầu lưỡi trước z, c, s	67
Bài 3 Phân biệt âm đầu lưỡi sau zh, ch, shi với âm mặt lưỡi j, q, x	78
Bài 4 Phân biệt âm đục, xát r với âm biên l	
Phân biệt hai âm xát f và h	89
Bài 5 Vận mẫu đơn	
Phát âm o và e Phát âm i và y Phát âm u	101
Bài 6 Vận mẫu kép	
So sánh vận mẫu đơn và vận mẫu kép	
So sánh tổ hợp rộng và tổ hợp hẹp	114
Bài 7 Vận mẫu mũi	
Phân biệt vận mẫu mũi trước và vận mẫu mũi sau	126
Bài 8 So sánh tổ hợp rộng và tổ hợp hẹp của vận mẫu mũi	
Phát âm của uen (un)	
Phát âm của ong và ueng	139
Bài 9 Tính chất của thanh điệu và luyện thanh điệu	150
Bài 10 Biến điệu của thanh 3	
Biến điệu của “一” và “不”	165
Bài 11 Đặc điểm của thanh nhẹ và luyện tập	178
Bài 12 Quy luật biến âm dạng cuốn lưỡi và luyện tập	
Bài 13 Trọng âm câu và ngừng ngắt	
Bài 14 Sự thay đổi lên giọng và xuống giọng của ngữ điệu câu	

诸论

TỔNG LUẬN

汉语普通话语音概说

KHAI QUÁT NGỮ ÂM TIẾNG HÁN PHỔ THÔNG

自然界存在着各种各样的声音，人类的发音器官也可以发出各种各样的声音，但这些声音并不都是语音。语言是有声的。人们彼此交谈时，说话人要用声音表达自己的思想，听话人也要通过声音来了解说话人的意思。我们把这种能代表一定意义的声音就叫做语音。

Trong thế giới tự nhiên tồn tại nhiều thứ âm thanh, bộ máy phát âm của con người cũng có thể phát ra các âm thanh khác nhau, nhưng những âm thanh này không hẳn là ngữ âm. Ngôn ngữ gắn liền với âm thanh, khi con người trao đổi với nhau, người nói phải diễn đạt suy nghĩ của mình bằng âm thanh, còn người nghe cũng nhờ vào âm thanh mà hiểu được suy nghĩ của người nói. Chúng ta gọi những âm thanh có nghĩa này là ngữ âm.

声音和意义之间没有必然的联系。同是一个意思，不同国家不同民族的语言就会用不同的声音来表达。就是同一个国家的同一民族的不同方言也可以用不同的声音来表达同一意义。至于一种语言（或方言）用哪一个声音来表达哪一个意思，是由使用这种语言的社会约定俗成的。

Giữa âm thanh và ý nghĩa không có mối liên hệ tất yếu. Với cùng một ý nghĩa, ngôn ngữ các quốc gia hoặc các dân tộc sẽ diễn đạt bằng các âm thanh khác nhau, ngay cả phương ngữ khác nhau của cùng một dân tộc trong một quốc gia cũng có thể dùng các âm

thanh khác nhau để biểu đạt. Sử dụng âm thanh nào để biểu đạt ý nghĩa nào, tất cả đều do quy ước xã hội của từng ngôn ngữ mà hình thành.

研究语音的科学叫做语音学。从语音教学的实用观点出发，语音学所要讲的是听音、发音、辨音的技能。因此，学一些语音学的基本知识，对搞好语音教学和学好各种外语的语音都有着重要的指导作用。

Khoa học nghiên cứu về ngữ âm gọi là ngữ âm học. Xuất phát từ quan điểm dạy và học ngữ âm, ngữ âm học sẽ đề cập tới kỹ năng nghe âm, phát âm và phân biệt âm. Vì vậy, nắm vững một số kiến thức cơ bản về ngữ âm học sẽ đóng vai trò hết sức quan trọng trong việc chỉ đạo việc dạy tốt và học tốt ngữ âm tiếng nước ngoài.

一、语音的性质 TÍNH CHẤT CỦA NGỮ ÂM

(一) 语音的生理基础——发音器官

Bộ máy phát âm - Cơ sở sinh lý của ngữ âm

语音是由人类的发音器官发出的，要想分析语音，首先必须对产生语音的发音器官有一定简单的认识。

Ngữ âm được phát ra từ bộ máy phát âm của con người. Muốn phân tích ngữ âm, trước hết cần phải có những hiểu biết nhất định về bộ máy phát âm sản sinh ra ngữ âm.

人类的发音器官可分为肺和气管，喉咙和声带，咽头、口腔和鼻腔三部分（图一）

Bộ máy phát âm của con người gồm ba bộ phận: Phổi và khí quản; Họng và dây thanh; Yết hầu, khoang miệng và khoang mũi. (Hình 1)